

JEAN OMER

De geschiedenis van jazz- legende Jean Omer is zoals deze van zoveel andere grote namen waaronder bijvoorbeeld Robert De Kers, David Bee of Peter Packay. Geen van deze kreeg de gelegenheid om aan het conservatorium klassieke muziek te studeren. Ze waren autodidact en begonnen hun carrière heel jong als amateur in variété- en dansorkesten . Dat was hun enige leerschool. . Daarentegen kregen bijvoorbeeld een Stan Brenders, John Ouwerx, Fud Candrix of een Frank Engelen het voorrecht om nog enkele supplementaire jaren klassieke muziek en harmonieleer aan het conservatorium te studeren alvorens echt aan hun carrière van beroeps-muzikant te beginnen. Alleen om te zeggen dat er geen vaste regel bestaat om de top te bereiken.

Jean Omer was geboren in Nivelles in 1912 in een welstellende, muzikale familie. Hij speelde van kindsbeen af viool, samen met zijn oudere zus die later bekend werd als zangeres (sopraan) onder de naam Anny Gray. Maar hij leert daarbij saxofoon en klarinet spelen. Op zestienjarige leeftijd sticht hij zijn eerste orkest. Ik bezit hierover in mijn archief een merkwaardige getuigenis . Het is een pseudo postkaart die hij-zelf ontwierp. Hij staat er in buste keurig op afgebeeld, met zijn altsax in beide handen. Zijn figuur is omgeven door een aureool van de zes leden van zijn orkest. Het zijn zes koofden die elk afzonderlijk als het ware door een ovaal vensterke gluren. Ik herken klokgewijs van links naar rechts ; 1) . ... ? 2) Arthur Saguet,(s) 3) André Lievens (Joe Andy) (p), 4) .... ? 5) Pierre De Bom (dr) 6) ... ? Op de achterkant van de postkaart schreef hij-zelf met potlood : *“juin ..Jean Omer... 1928.. 1er orchestre”*.

De “Camelia” in Blankenberge

Een van Jean’s eerste contracten dateert van 9 juni 1928. De overeenkomst werd getypt op een zogenaamd “offici  l zegelpapier” dat in de marge voorzien was van een stempel :Timbre de dimension / Formaat zegel, ter waarde van 2 Fr, en onderaan een registratienummer G978391. De overeenkomst luidde als volgt :

“Entre Monsieur Freddy Vermeulen, 1 Rue de Rome    Bruxelles, Directeur du “Camelia” 103, Digue de Mer    Blankenberghe, d’une part et Monsieur Jean Omer, chef d’orchestre-(saxo-alto, clarinette, soprano, baryton et violon) 147 Chaussée de Mons    Bruxelles , d’autre part il a   t   convenu ce qui suit ;

- a) *Jean Omer staat in voor het repertoire;*
- b) *de overeenkomst geldt van 30 juni tot 3 september 1928 – verlenging is mogelijk van 7 naar 7 dagen , 3 dagen op voorhand te vewittigen;*
- c) *de dienst loopt vanaf 20,30 uur tot de sluiting;*
- d) *de muzikanten worden iedere week uitbetaald ;*
- e) *de muzikanten mogen collectes doen bij het publiek;*
- f) *de muzikanten treden op in smoking en zijn verplicht zich bij bepaalde momenten om te laten omkleden en grimeren.*

Er stond wel vermeld dat de muzikanten wekelijks werden uitbetaald maar niet hoeveel. De namen van de muzikanten worden niet vernoemd. Voorzeker zijn dat dezelfde als deze op vernoemde postkaart. Er is ook geen sprake van catering of overnachtingen. Het is ook opvallend dat in die periode in de contracten en briefwisseling nog geen enkel telefoonnummer voorkomt.. De telefonie was in zijn beginstadium. Overal in het land was men druk bezig houten palen op te richten voor de telefoon- en de electriciteitsverbindingen.

In die eerste telefooncentrales werd de verbinding tussen twee toestellen tot stand gebracht door een telefonist (e)., op aanvraag van één van beide toestellen. Diezelfde telefonist (e) diende na afloop van het gesprek de verbinding weer te verbreken (na het branden van een verklikkerslampje).

Waar is de tijd ?

Solist bij Billy Smith

Het seizoen aan de kust is maar juist beëindigd of Jean krijgt ;op 10 september 1928 een overeenkomst voorgelegd door Billie Smith. Hij is een in ons land residerende Engelsman die tal van orkesten met wisselende muzikanten dirigeert . Jean wordt aangeworven als saxofonist, klarinettist en violist . Het contract is opgesteld (in 't Frans) op briefpapier met hoofding "Billy Smith and his International Aces", Residece 36 Mulgrave Street Liverpool (nota : ook geen telefoon !)

1. De overeenkomst geldt voor een periode van drie maanden, van 18 september tot 18 december 1928. Plaats van optreden : "Savoy Dancing", 12 Rue des Pas, Lille ;
2. het loon bedraagt 725 Francs per week ; uitbetaling iedere zaterdag-avond na het avond-optreden;
3. uurregeling : a) van 6 tot 8 uur in stadskledij ; b) van 8 tot 9 ½ uur in smoking; c) van 9 ½ tot 2 uur 's morgens in smoking;
4. de directie heeft het recht de uren te veranderen , zonder die evenwel te vermeerderen;
5. na 2 uur 's morgens worden de overuren betaald volgens het tarief vastgesteld door het syndicaat.;
6. De repetities hebben plaats, iedere vrijdag om 16 uur;
7. het contract is vernieuwbaar mits een maand vooropzeg;
8. ingeval van overmacht (force majeure) wordt het contract als nietig beschouwd.

Italië

Wij weten dat het driemaandelijks contract van dancing "Savoy" met Billy Smith normaal eindigde op 18 december 1928. Maar om onbekende reden zien wij dat Omer reeds vrij is op 16 november. Op die dag ondertekent hij immers een met de hand geschreven voorafgaandelijke (préliminaire) overeenkomst. met een zekere *Mr Leo Herman, chef de l'orchestre "Leo Herman and his Red Hotters"*. Verder lezen wij:

Jean Omer s'engage a débiter avec l'orchestre "Leo Herman and his Red Hotters" au "Cova" de Milan ; il partira le 9 décembre de Bruxelles afin de répéter et présenter un orchestre impeccable;

- a) de optredens zijn gepland van 15 december 1928 tot 28 februari 1929;
- b) Jean verbindt er zich toe zijn gewone instrumenten te bespelen : alt-, bariton- en sopraan-sax., klarinet en viool;
- c) kledij en salaris : "*tenue de ville pour après midi et tenue smoking pour soirée ;*
- d) *voorwaarden : nonante lires journaliers à commencer le 15 décembre 1928.*

Voorzeker trok hij naar Milaan per trein. Alles draaide in die jaren nog rond het openbaar vervoer. De auto was nog een weelde-artikel en de muzikanten hadden daarvoor de middelen niet. Bedenken wij dat direct na de eerste wereldoorlog 1914-'18 ons land amper tienduizend voertuigen telde.

Tien jaar later waren er dat negentigduizend. Een onbeduidend cijfer en toch vond een groot deel van de bevolking de auto een last, een openbare plaag die alles verpestte en onveilig maakte. Men kloeg over de waanzinnige snelheid van de 'boliden' die over de wegen raasden en paniek zaaide onder de buitenmensen. Aanvankelijk waren er helemaal geen verkeersreglementen. Tot in 1924, toen de eerste serieuze wet in voege trad, werden publiek, autobestuurders en politie

overgeleverd aan hun opvatting en inspiratie van dat ogenblik. Maar bij gebrek aan verkeerspolitie bleven de meeste voorschriften dode letter.

Hot Mélodians

Jean sticht na zijn terugkeer in Brussel zijn "Hot Melodians" en krijgt een contract in Antwerpen. Op de keurig uitgegeven publiciteitsfolder staat het programma en een prachtige foto die de 6-man band voorstelt: Joe Andy (André Lievens) (piano), Arthur Saguet (saxen), Pierre De Bom (drums), Jean Omer (leader, sax, klarinet, viool), Lucien Devroye (trompet), Jeff Gournac (afkomstig uit Montpellier (sax)). De aankondiging ziet er uit als volgt:

ANVERS :: PALACE CLUB :: ANVERS

9, Rue Anneessens, 9

VICTOR D'HONDT Président --- FERNANDO DIAZ, Directeur Artistique

Programme du 24 Mai au 6 Juin 1929

F O T O

HOT MELODIANS

Direct na het beëindigen van de Antwerpse optredens van de *Palace club* krijgt hij een aanbod van het gerenommeerde *Albert Sykes Orkest*. Het betreft een optreden voor de zomerperiode in de Kursaal van Oostende van 13 juli tot 1 september 1929. De wekelijkse vergoeding bedraagt er 1200 Fr per muzikant voor zes en een half uur prestaties per dag. Jean is op dat moment 17 jaar.

Kort daarop volgen de onderhandelingen met Robert De Kers om deel uit te maken van de "Baker 's Boys" voor een tournee 1931:32 met de zwarte Amerikaanse zangeres Joséphine Baker doorheen Frankrijk, Zwitserland en Italië. En ook deze overeenkomst bewijst dat hij een van de meest gevraagde beste jazz-muzikanten uit een periode is. .

Franse loftrumpet

De opgang van de carrière van Jean Omer kon niet korter en beter omschreven worden dan volgend kranten-artikel (dat ik gedeeltelijk vrij vertaald heb). Jean had het artikel in zijn tijd uitgeknipt en er onderaan eigenhandig in inkt aan toegevoegd : *PARIS 1930*. Wij lezen :

"De 19-jarige Jean Omer is een van de jongste Belgische jazz-muzikanten. Dat belet "niet dat hij als een van de beste saxofonisten van zijn land kan beschouwd worden "Reeds als kind speelde hij zijn eerste fox-trots op viool .....*Mais c'était le saxophone "qui devait le révéler et le porter à l'attention de ses compatriotes.*

"Tijdens het seizoen aan de zee wordt hij in Blankenbergen ontdekt door de "orkestleider Billy Smith..... *Dans la tournée de cet orchestre, Jean Omer s'affirme « et est nettement en progrès.*

« Hij keert naar Brussel terug, speelt er in de *Embassy* en vervolgens in de *Kursaal van "Oostende in het Sykes-orkest*. Hij verlaat Sykes om "*les Frères Candrix*" te

volgen. “En ten slotte vormt hij een orkest dat de attractie wordt van de *Gaiety* in Brussel.

“Chef d’orchestre, saxophoniste de grande valeur, possédant un style remarquable, « Jean Omer a un brillant avenir devant lui. Ce ne sera que justice, car ce jeune et « talentueux musicien le mérite. »_

Ziedaar hoe we via deze Parijse homage kunnen terugblikken op het beloftevol debuut van een kleine amateur die door zijn wilskracht en talent zal uitgroeien tot een van onze meest befaamde Belgische Jazz-pioniers

Le Boeuf sur le Toit

Jean maakt samen met Robert Goffin een reis naar Amerika en neemt er contact met met tal van prominenten uit de jazzmiddens. Bij zijn terugkeer sticht hij in Brussel zijn eigen cabaret de Cotton Club”met daarbij een groot orkest voor de opening van het Casino van Middelkerke In 1937 opent hij zijn “*Boeuf sur le Toit*, aan de Naamse Poort in Brussel, Aanvankelijk was het een dancing maar het wordt jazzclub waar ook revues en diverse spektakels opgevoerd worden. Dan stelt hij met zijn bigband grote solisten voor : de zangeressn Annie Xhoffleer (NI) en Joan Daniels (USA), Robert De Kers, David Bee, John Ouwerx, Ernst van ’t Hof , Harry Pohl,, Gus Deloof, en ,Jean Robert ....

Zaterdag 5 November 1938 wordt voor Jean een onvergetelijke dag Op een prachtige affiche van het Brussels Paleis voor Schone Kunsten staat volgend programma afgedrukt “*En attraction du Tournoi de Jazz (een organisatie van Felix Faecq) une pléiade d’artistes ..... **JEAN OMER ** le fameux multi-musicien belge et son orchestre du “Boeuf sur le Toit” avec **COLEMAN HAWKINS ** le grand soliste negro-américain du saxophone ténor.*

Er staat nogvermeld : « *Prix des places 5 à 35 Frs* ».

Oorlogsjaren 1940-1944

In 1941 hervormt hij zijn groot orkest dat door de oorlogsomstandigheden uiteen gevallen was. Maar de optredens met grote orkesten in de *Boeuf sur le Toit* zullen zonder enige onderbreking blijven *doorgaan*. Al is het oorlog, in zulke instellingen is er zelfs geen tekort aan champagne. Het leven gaat hier immers zijn gewone gang en de oorlog dient te worden vergeten. Jean doet er goede zaken. We kijken even naar de de publiciteit van de de kranten en zie wat een van die teksten vermeldt : “*Ingeval van alarm voor bommen-werpers is er geen veiliger schuilplaats dan in “Le Boeuf sur “le Toit”aan de Naamse Poort te Brussel.”*

Voor de bezettingen van zijn bigband kan Omer rekenen op een hele resem hot-solisten waaronder Rudy Bruder en Gus Clarck, piano; Jean Robert en Victor Ingeveldt , saxtenor; Janot Morales en Louis De Haes, trompet, Gaston Bogaerts, drums; Jean Delahaut, bas; Jo van Wetter en Frank Engelen, gitaar; Nick Frerar, Albert Brinkhuizen en Roger Sqquinel, trombone.

Tussendoor treedt Jean met zijn bigband ook op in het Paleis voor Kunsten of op andere plaatsen. Ook wordt hem wel eens door Stan Brenders gevraagd om het NIR-*INR* –Jazzorkest te dirigeren als hij in verlof gaat..

Jazz in Duitsland.

Van alle modernistische muziekstijlen die onder het nazi-bewind werden aangevallen, werd de jazz-muziek het meest belaagd. De algemene grote populariteit van de jaazmuziek, tijdens de twintiger jaren in Duitsland werd door de nazi’s afgedaan als

een onderhuidse kanker die de Germaanse tradities kapot vrat.. Reeds bij de machtsovername in 1933 werd het de Berlijnse radio verboden nog “nigger-jazz” uit te zenden. Maar het is fout te veronderstellen dat door deze “edicten” die van boven af werden opgelegd de jazz-muziek niet meer gespeeld werd. Integendeel. Er zijn voorbeelden bij de vleet dat zelfs gekende Amerikaanse dansnummers door de orkesten in Duitsland (of in de bezette gebieden) onder hun eigen naam en voorzien van een titel in het Duits, het Frans of een andere taal gespeeld werden.

Een van de voornaamste redenen waarom jazz-muziek, ondanks het verbod, gespeeld bleef in Duitsland (en de bezette gebieden) is dat Goebbels een oogje dichtkneep. De minister van propaganda wist heel goed dat het publiek er het zeer moeilijk zou mee hebben wanneer deze lichte ontspanningsmuziek hen zou onthouden worden. Deze muziek moest tevens de soldaten een vorm van ontspanning bieden en het moreel opvijzelen. Zelfs al was er een formeel verbod op jazzmuziek, de radio bleef jazz draaien. Wel mochten er alleen jazznummers gedraaid worden die gebracht werden door Duitse orkesten. Vanzelfsprekend waren optredens van orkesten met joodse muzikanten verboden.

Delphi Palast

Door de enorme populariteit van de jazz bleef het zogenaamde danspaleis “Delphi Palast (gebouwd in 1927-28) in Berlijn gedurende al die jaren op volle toeren draaien. Tal van Belgische jorkesten waaronder deze van Fud Candrix of van Jeff De Boeck beleefden er glorieuzere dagen.

Ook Jean Omer en zijn orkest kennen er in 1942 succesvolle optredens tijdens juli en augustus. Naar alle waarschijnlijkheid zou Omer en zijn formatie er ook reeds het jaar voordien gespeeld hebben, maar dan onder de naam “*Kapelle Eloward*” (of “*E. Loward*?”). Er zouden zelfs met solisten van zijn orkest opnamen gemaakt zijn met het “*Meg Tevillian Orchestra*”.

Ook lezen wij in een brochure van Swinging Delphi: “*Das Orchester des eleganten “Klarinettenisten und Altsaxophonisten Omer bot noch einmal Swing von Feinsten – “kurz bevor das DELPHI seine Tore schliessen musste*”

Einde van de Boeuf sur le Toit

In 1946 en 1947 ontmoeten wij Jean in Monte-Carlo waar hij het grote Sporting Orkest dirigeert dat 22 muzikanten en 3 zangeressen telt. In 1948 gaat hij in de *Boeuf sur le Toit* van start met een gans nieuwe formule met ruime revues en variétnummers.

Na een bloeiperiode is in 1967 de *De Boeuf sur le Toit* verplicht zijn deuren te sluiten. Het gebouw wordt immers afgebroken. Hierop sticht Jean in het centrum van Brussel zijn jazzclub “*La Nouvelle Gaity*”. Later zal deze instelling in samenwerking met Paul Gotlieb de naam krijgen van “*Chez Paul au Gaity*” en worden er variétnummers aan het programma toegevoegd. Het wordt een overweldigend succes. Hier defileren tot bij de sluiting in 1982 de grootste vedettes uit de show-business in nummers die alleen vertoond werden in de grootste Europese steden.

Dan valt het doek. Jean Omer overlijdt te Brussel op 30 mei 1994. Hij was 82 jaar.

In totaal maakte Jean Omer met verschillende bigbands meer dan 80 opnamen. Een van de meest bekende nummers is “*Harlem Swing*” van Gus Deloof, dat opgenomen werd in het album “*Swing in Europe*”. Voor verdere opzoekingen verwijs ik onder de naam Jean Omer in de discografieën 1937 (*Columbia*), in 1958 (*Decca, Brûnswick, Victory en Ronnex*; als sideman” met Gus Deloof in 1931 (*Pathé*), en met Rudy Bruder in (*Decca, Telefunken, Grammophon en Voix de son Maître*).

.....

Hoeilaart 16.02.2006

In voorbereiding "Fud Candrix", "Voor of tegen de jazz" en "Swing Tanzen verboden"
